

trends & concepts

Eindrapport Haalbaarheidsstudie Bedrijvig Vasse

Opdrachtgever: Stichting Dorpsraad Vasse i.s.m. de Ondernemingsvereniging Vasse

Trends & Concepts

Willem Kruidhof

Enschede, maart 2015

trends & concepts

TRENDS & CONCEPTS

NIJMANSBOS 70

7543GJ ENSCHEDE

TEL. 06-38283530

W www.trendsenconcepts.nl

K.v.K 57963118

trends & concepts

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	5
2. Doel van het onderzoek	7
3. Onderzoekopzet en activiteiten	8
Uitgevoerde activiteiten	8
4. Markt en concurrentie analyse	11
4.1 Uitkomsten desk research.....	11
4.2 Analyse uitkomsten internet enquête	15
4.3 Analyse uitkomsten interviews	17
4.4 Markt en concurrentie	20
5. Haalbaarheidstoets	21
5.1 Bedreigingen en kansen voor Vasse en Tubbergen	21
5.2 Ambities VOC Vasse gewogen.....	21
5.3 Investerings: kosten versus baten	22
6. Resultaten en aanbevelingen.....	23
6.1 De lokale lijn.....	23
6.2 De gemeentelijke lijn.....	24

trends & concepts

trends & concepts

1. Inleiding

Stel je hebt een euro en wilt daarvoor brood kopen. Om te kunnen traceren wat er met de euro gebeurt verf je de euro blauw en wel zodanig dat deze afgeeft op de vingers van een ieder die deze euro ontvangt. Je fietst met de blauwe euro naar de lokale bakker en koopt brood. De bakker krijgt blauwe vingers. 's Middags vraagt de bakker aan zijn vrouw om vlees te halen bij de slager en geeft haar de blauwe euro mee. Even later heeft de lokale slager ook blauwe vingers. De volgende dag betaalt de slager de rekening van de plaatselijke installateur, die de koelinstallatie de week daarvoor repareerde. 's Avonds heeft de installateur ook blauwe vingers. De installateur, blij met de snelle betaling, betaalt op zijn beurt de plaatselijke boekhouder die zijn jaarrekening heeft opgesteld. Even later heeft ook de boekhouder blauwe vingers. Vier plaatsgenoten hebben dus inkomen uit jouw euro, een inkomen dat voor hen gelijkwaardig is aan inkomen van buiten de lokale economie. Stel nu dat je beslist om het brood bij de Albert Heijn te kopen. Die zelfde avond nog staat de blauwe euro op een bankrekening in Zaanstad. Hij is in Vasse nooit weer gezien....

De leefbaarheid op het platteland wordt van diverse kanten bedreigd. De langdurig economische crisis heeft overal haar sporen nagelaten en er is nog steeds geen uitzicht op een snel herstel van de nationale en regionale economie. Dit betekent ook voor Noord-Oost Twente een krimpende lokale economie en wegtrekkende jeugd. Dit versterkt de lange termijn trend van demografische krimp in alle perifere gebieden in Nederland, dus ook in Twente. Een verwacht herstel van de nationale economie zal deze negatieve lange termijn ontwikkeling voor Vasse en omgeving niet voldoende keren. De Vasser gemeenschap is zelf aan zet en dat doet zij tot op heden zeer actief. Het traditioneel sterk aanwezige "noaberschap" heeft in de afgelopen jaren onder de vlag van "Duurzaam Vasse" al diverse duurzaamheidsinitiatieven opgeleverd, zoals de Energie coöperatie Energiek Vasse. Deze actieve houding van de lokale gemeenschap heeft inmiddels geleid tot het winnen van de publieksprijs Duurzaamste Dorp van Overijssel. De activiteiten omvatten de actielijnen People, Planet en Profit onder de verbindende doelstelling "een toekomstbestendig Vasse".

trends & concepts

De lokale Werkgroep Vasser Ondernemers Community VOC heeft in opdracht van de Dorpsraad Vasse binnen de economische ontwikkelingslijn Profit een visie ontwikkeld. Deze is gericht op (zoals in de aanhef van het rapport is beschreven):

“Het creëren van een duurzaam sterke lokale economie door samen te werken aan (nieuw) ondernemerschap door inspiratie, innovatie en acceleratie!”

Deze drie bronnen van lokaal ondernemerschap zouden blijkens het rapport van de Werkgroep VOC uit 2012 moeten worden gerealiseerd en samengebracht in de vorm van een ondernemers community in Vasse

“als een blauwdruk en aanpak om op het platteland een ondernemersklimaat en een inspirerende en innovatieve dynamiek te creëren dat doorgroei voor bestaande ondernemers realiseert en tegelijkertijd ook nieuw ondernemerschap stimuleert. Kortom: het implementeren van een continu vliegwiel.”

In de loop van 2014 werd besloten een volgende stap te zetten naar een concreet plan. Die volgende stap behelst het onderzoeken van de economische haalbaarheid van het initiatief en het ontwikkelen van een haalbare business case. Dit onderzoek heeft plaatsgevonden op initiatief van de Stichting Dorpsraad Vasse en de Ondernemersvereniging Vasse. Het Twentse bureau Trends & Concepts heeft dit onderzoek in de periode september 2014 – februari 2015 uitgevoerd. De kosten van uitvoering werden voor 80% gesubsidieerd uit middelen van de Provincie Overijssel. In voorliggende rapport worden de opzet, aanpak en resultaten van dit onderzoek weergegeven.

trends & concepts

2. Doel van het onderzoek

Initiatief

Zoals reeds in de inleiding aangegeven vond het onderzoek plaats op initiatief van de Stichting Dorpsraad Vasse en de Vasser Ondernemersvereniging. Dit lokale initiatief is gericht op het behoud van de leefbaarheid in Vasse door stimulering en facilitering van bestaand en toekomstig lokaal ondernemerschap. Het moet leiden tot een duurzame groei van het aantal banen en versterking van de lokale economie in Vasse. Er worden drie lijnen onderscheiden waarlangs stimulering van ondernemerschap in de vorm van een te stichten business community in Vasse zou moeten plaatsvinden:

1. Het scheppen van een “vliegwiel” die haar impulsen ontvangt vanuit de drie-eenheid cultuurverandering, slim netwerken en innovatie. Deze onderdelen worden door de VOC geconcretiseerd door middel van methoden en instrumenten, zoals lesprogramma’s op scholen, stages en traineeships voor studenten, activering van lokale smart business netwerken en innovatiebevordering. Dit laatste door het organiseren van innovatie bijeenkomsten en het gezamenlijk genereren van nieuwe ideeën en financieringen, zoals crowdfunding.
2. Het scheppen van een fysieke omgeving, waar ondernemers (en thuiswerkers) uit Vasse en omgeving kunnen samenkomen, werken, kennis uitwisselen en op nieuwe ideeën komen. Dit kunnen allerlei initiatieven zijn die innovatie en ondernemerschap faciliteren en huisvesten .
3. Het scheppen en exploiteren van een digitale infrastructuur (breedband, videoconferencing, etc.) als basis en hefboom voor alle genoemde samenwerking en diensten.

Een volledige beschrijving van de voorgenomen activiteiten is te vinden in het rapport “De Vasser Ondernemers Community” van 7 maart 2012.

Onderzoekvraag

“Geef opdrachtgever inzicht in de economische haalbaarheid en daarmee verbonden businesscase van een Ondernemers Community in Vasse volgens de door opdrachtgever omschreven missie en opzet en passend binnen de kaders van de provinciale subsidieregeling “Businesscase uitvoering projecten gebiedsontwikkeling Noordoost Twente”.

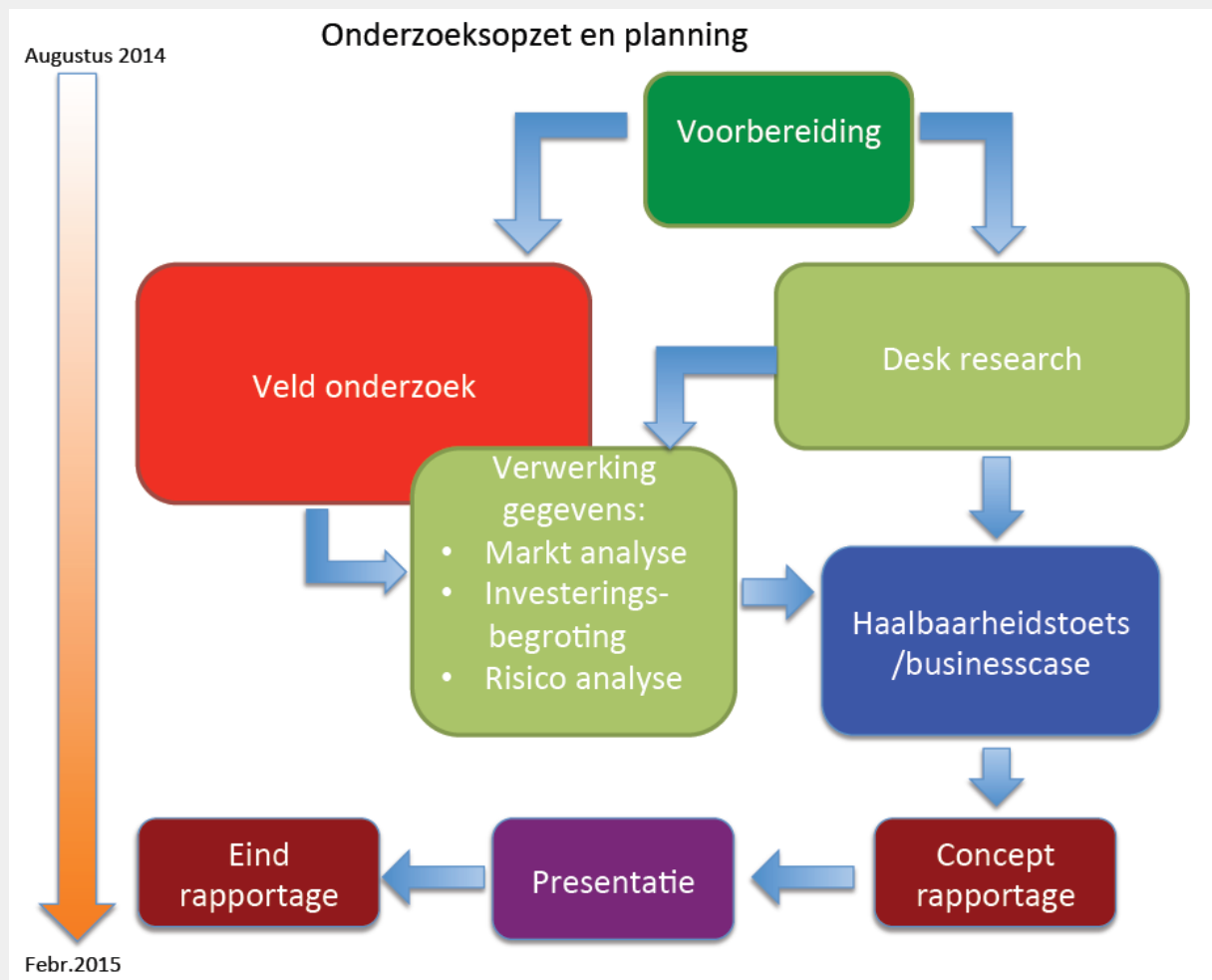

trends & concepts

3. Onderzoeksozet en activiteiten

Uitgevoerde activiteiten

Voor de visualisering van de geplande activiteiten in de tijd en de onderlinge samenhang: zie onderstaand schema 1.

trends & concepts

3.1. Voorbereiding

Bij de start van het onderzoek zijn achtereenvolgens de volgende activiteiten uitgevoerd:

1. Instellen van een werkgroep, waarin de volgende lokale leden zitting hadden:
 - Jolanda Kemna
 - Ursula Bekhuis
 - Rifka Schepers
 - Jan Brunninkhuis
 - Peter Zuithof
 - Louk Mendels
2. Kick-off bijeenkomst van de werkgroep voor definitieve planning en afspraken over de te verstrekken informatie door opdrachtgever. Deze bijeenkomst vond plaats op 20 augustus 2014 in de Pastorie in Tubbergen. Alle werkgroepleden waren aanwezig. Hier werden de lijnen voor het onderzoek verder uitgezet. Gezamenlijk werd vastgesteld dat de ambitie van de Vasser gemeenschap verder gaat dan uitsluitend het stoppen van gaten in de lokale economie. Vanuit het lopende initiatief Duurzaam Vasse wil men via de lijnen People, Planet en Profit de leefbaarheid in het dorp behouden en verbeteren. De ambitie is om een **toekomstbestendig Vasse** scheppen via alle drie de lijnen, waarbij dit VOC initiatief de lijn Profit ondersteunt.
3. Onderzoek en verzamelen relevante literatuur en beleidsstukken
4. Ontwikkeling internet enquête (in overleg met de werkgroep)
5. Ontwikkelen en online brengen van website Bedrijvig Vasse
6. Script + opname film "de Blauwe Euro"
7. Opstellen lijst met respondenten voor de interviews en het maken van afspraken

3.2. Desk research

De desk research omvatte alle onderzoek waarvoor geen interviews of enquêtes nodig zijn en van belang voor het vaststellen van de haalbaarheid.

- Aanbodanalyse ondernemersfaciliteiten in de omgeving
- Beleidsanalyse ten aanzien van lokale ondernemersinitiatieven (Nationaal, regionaal en lokaal)
- Inventarisatie financierings- en verdienmodellen ondernemerscentra

trends & concepts

3.3. Veld onderzoek

Dit belangrijke onderdeel omvat een verdieping van de kennis over vraag en aanbod in de regio en het vergaren van ideeën die wellicht het concept VOC kunnen versterken. Het betreft hier de onderdelen diepte interviews plus het lokale draagvlak onderzoek in de vorm van de enquête via het internet. Dit veld onderzoek werd onder de aandacht gebracht via de reguliere pers (TC Tubantia, Op en Rond de Essen), via de leden van de Ondernemersvereniging Vasse, andere bestaande netwerken en social media (Facebook, Twitter). Het netwerk rond de Dorpsraad Vasse en de Vasser Ondernemersvereniging werd gevraagd als ambassadeur voor dit initiatief op te treden en dit op de website Bedrijvig Vasse te vermelden.

3.4. Analyse fase

De gegevens en suggesties uit de deskresearch en het veldonderzoek zijn vervolgens geanalyseerd en verwerkt tot een integraal beeld van de respons op het ondernemers initiatief VOC.

3.5. Haalbaarheidstoets en businesscase

In deze laatste fase van het onderzoek zijn de uitkomsten uit de analyse fase en de deskresearch samengevoegd tot een integrale haalbaarheidstoets. De uitkomsten hiervan zijn verwerkt in een inventarisatie van de kansen voor Vasse en een advies over de haalbaarheid van activiteiten door het Vasser Ondernemers Collectief. De uitkomsten van dit onderzoek zijn neergelegd in deze concept eindrapportage, die op 5 maart met de Werkgroep VOC wordt besproken.

trends & concepts

4. Markt en concurrentie analyse

4.1 Uitkomsten desk research

Aanbod ondernemersfaciliteiten

Een korte inventarisatie van ondernemersverenigingen in Overijssel levert al gauw ruim boven de 100 (!) lokale ondernemersverenigingen en –kringen op, die alle vanuit hun eigen achtergrond de lokale belangen van de deelnemende ondernemers behartigen.

- Het merendeel betreft detailhandels/horecaverenigingen die zaken als inrichting winkelerven, evenementen en gelijke openingstijden tot hun kern activiteiten rekenen.
- Een tweede veel voorkomende categorie zijn de ondernemersverenigingen die per bedrijventerreinterrein zijn georganiseerd. Hier liggen de activiteiten/faciliteiten op het gebied van bereikbaarheid, veiligheid, collectieve inkoop en infrastructuur van het terrein zelf.
- Van de ondernemersverenigingen die zich als algemene lokale ondernemersverenigingen profileren kan worden gezegd dat zij een aantal ambities delen met die van VOC Vasse. Het gaat dan voornamelijk om samenwerking, informatie uitwisseling, uitnodigen van externe sprekers. De nadruk ligt op informeel contact. Meer gestructureerde ondernemersinitiatieven zoals ondernemersopleidingen, lesprogramma's op scholen, acties gericht op open innovatie en lokale stageplaatsen zijn in de nabije omgeving van Vasse niet aangetroffen.
- De ondernemersvereniging BGT Tubbergen is actief met onder meer het organiseren van een Innovatieprijs en de zogenaamde Techniekdagen.
- Ondernemersvereniging de Koepel uit Hardenberg organiseert in samenwerking met Kenniskring Zwolle diverse bijeenkomsten voor ondernemers over diverse onderwerpen, zoals MVO, innovatie, export, etc. Tevens bevindt zich in Hardenberg een Ondernemersstartpunt, geïnitieerd door de Stichting Microfinanciering en Ondernemerschap Nederland in samenwerking met eigenbaas.nl en Qredits.
- In Dinkelland is de Stichting Ondernemersfonds Dinkelland erg actief met gezamenlijke business development en innovatie op het gebied van toerisme en recreatie.
- Verder kan worden opgemerkt dat een deel van de bezochte websites van ondernemersverenigingen in Overijssel nauwelijks geactualiseerd bleken waardoor de indruk ontstaat dat de gepresenteerde activiteiten niet gestructureerd worden uitgevoerd.

trends & concepts

Overheidsbeleid ten aanzien van lokale ondernemersinitiatieven

Nationaal beleid:

Ondernemerschap, zowel startend als bestaand, krijgt veel aandacht in het nationale economische beleid. Zij vormen een belangrijke bron voor toekomstige werkgelegenheid en innovatie. Een andere categorie vormt de sterk gegroeide groep zelfstandigen zonder personeel (ZZP-er). De nationale overheid heeft een keur aan instrumenten ontwikkeld om ondernemers te ondersteunen bij de start, bij innovatie en ook bij export door middel van kennisoverdracht, subsidies en voortschrijdende vereenvoudiging van regelgeving. Concreet hebben starters en kleine zelfstandigen zicht op de volgende faciliteiten:

- De nationale overheid, in samenwerking met de grote banken, hebben door het wegvallen van veel financieringsbronnen tijdens de crisis het microfinancieringsinstrument Qredits in het leven geroepen. Zowel startende als ook groeiende MKB-ers kunnen gebruik maken van deze laagdrempelige financieringsfaciliteit in de vorm van leningen. Voor starters gaan de faciliteit tot een bedrag van 50.000 euro.
- Voor risicodragend vermogen voor het MKB heeft de nationale overheid 500 miljoen euro gestort in het Achtergestelde Leningen Fonds van verder private investeerders.
- Verder zijn faciliteiten Borgstellingsregeling MKB (BMKB), Groeifaciliteit en Garantie Ondernemingsfinanciering in dit verband vermeldenswaard.
- Voor ondernemers in Twente kan worden gewezen op de faciliteiten van Participatiemaatschappij PPM Oost in Enschede. Deze overheidsmaatschappij verstrekt risicodragende leningen en participaties aan kansrijke innovatieve ondernemers met een financieringsbehoefte tot 2,5 miljoen euro per bedrijf. Men levert geld en goede raad.
- De overheid verstrekt veel informatie over subsidies, leningen en garantstellingen via de website <http://www.ondernemersplein.nl/ondernemen/geldzaken/subsidies/> .
- De fiscale regelingen vindt men op <http://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/>
- Energie & milieu, innovatie en internationaal ondernemen komen op de website <http://www.rvo.nl/subsidies-regelingen> aan bod.
- In de komende jaren gaat de nationale overheid van subsidieverlening aan het MKB over op belastingverlaging. Verder worden subsidiefaciliteiten omgezet in lening overeenkomsten om een goede besteding van de middelen door het MKB te waarborgen.

trends & concepts

Regionaal/provinciaal beleid:

“De provincie Overijssel zet zich in voor groei van de regionale economie en de werkgelegenheid. Dit doet zij enerzijds door het bedrijfsleven in Overijssel letterlijk en figuurlijk de ruimte te bieden om te ondernemen op fysiek en digitaal goed bereikbare locaties. Anderzijds werkt zij samen met ondernemers en kennisinstellingen uit vier nationale topsectoren en een aantal sectoren die voor de provincie van groot economisch belang zijn. Innoveren en verbinden staan hierbij centraal.”

Economie en ondernemerschap: de provincie Overijssel hanteert een omvangrijk instrumentarium, gericht op de lokale economie en ondernemerschap. Onderwerpen zijn innovatie (vooral op topsectoren High Tech Systemen en Materialen, Agro & Food, Life Science & Health, Chemie & Kunststoffen, maar ook daarbuiten), Breedband Internet en Export. Toegang tot volledige informatie kan worden gevonden op de webpagina <http://www.overijssel.nl/thema's/economie/>. Specifieke provinciale aandacht krijgt de Gebiedsontwikkeling Noord Oost Twente. Hiertoe zijn de subsidieregelingen Gebiedsontwikkeling Noordoost Twente 2.0

(<http://www.overijssel.nl/loket/subsidies/@GDn/gebiedsontwikkeling-0/>) resp. 3.0

([http://www.overijssel.nl/loket/subsidies/@H\(2/kopie/](http://www.overijssel.nl/loket/subsidies/@H(2/kopie/)) beschikbaar. Maar let op: de potjes kunnen wel eens snel leegraken. Dit getuige de nieuwe regeling Innovatievouchers Overijssel, waar het potje binnen een dag leeg raakte. (16 februari 2015).

Lokaal beleid (gemeente Tubbergen):

In het coalitieakkoord “Wat moed. Dat moet” is veel aandacht voor de lokale economie, ondernemerschap en ontwikkeling buitengebied in de vorm van “krachtige kernen”. Vanuit het huidige College van B&W van Tubbergen wordt met waardering gesproken over de initiatieven in het kader van Duurzaam Vasse en het ondernemersinitiatief VOC. Er zijn gedeeltelijk vergelijkbare initiatieven in de kern van Tubbergen en de kleine kernen binnen de gemeente. Men zou die graag onder een noemer willen plaatsen. Onderlinge samenwerking en het delen van een aantal faciliteiten die een grotere schaal vergen zou volgens Tubbergen tot een effectiever ondernemers instrumentarium leiden. De gemeente wil hierover graag in overleg treden met initiatiefnemers. De gedachte gaat uit naar een fysiek ondernemerscentrum in de kern Tubbergen met daarin een gezamenlijke expertise ten behoeve van kleine en startende ondernemers voor alle kernen. In de kernen worden dan lokale faciliteiten als ondernemersbijeenkomsten met externe sprekers, brainstormsessies, netwerken en kennisuitwisseling georganiseerd. Ook het organiseren van stageplaatsen en wellicht een vorm van flexibele werkplekken zijn zaken die mogelijk dicht bij huis kunnen worden gerealiseerd.

trends & concepts

Financierings- en verdienmodellen ondernemerscentra

In de desk research is ook aandacht besteed aan bestaande ondernemerscentra in de regio. Onder deze term kan onderscheid worden gemaakt tussen traditionele bedrijventra (BC) waar kleinschalige bedrijfsruimten wordt aangeboden of ruimten waar door middel van flexibele werkplekken ZZP-ers fulltime of parttime kunnen werken (FP). Aan het uiterste eind van de flexibiliteitschaal bevindt zich het concept Seats2Meet waar men zonder contract op uur basis kan binnenvallen. Dit kan meer worden gezien als een vergaderlocatie die veelvuldig langs snelwegen en stadscentra voorkomen. Deze faciliteit komt dan ook veelal voort en wordt dus gecombineerd met een bestaande (exploitabele) horeca functie. Voorbeelden van 10 bestaande centra in Twente:

Naam	type	prijs/m2/jaar	FPprijs/mnd	opmerkingen
AOC Twente, Enschede	BC	100,-excl.OB	nvt	commercieel
Gelderman Fabriek, Oldenzaal	BC	In onderhandeling: op basis van contract wordt ruimte ontwikkeld	nvt	commercieel, vraag gestuurd: "uitbreiding op aanvraag".
Business Center Twente, Borne	FP	nvt	150,-	commercieel
het Brouwhuis, Enschede	BC/FP	125,- excl.OB	200,-	gemeente Enschede
HUB Enschede	FP	nvt	80,-	stichting met steun Enschede
Lentferthouse, Enschede	BC/FP	nvt	295,-	commercieel
Levels Hengelo	FP	nvt	175,-	commercieel
Spinnerij Oosterveld	BC/FP	va 80,- tot 90,-excl. BTW	175,-	Gemeente Enschede
BTC Twente, BS park Enschede	BC	120,- kale huur, 290,- all-in	nvt	4 gebouwen rond UTwente
CVJO Rijssen	FP	nvt	185,-	gesubsidieerd Rijssen, Regio Twente

Een belangrijk kenmerk van de hierboven getoonde ondernemerscentra is dat zij meest opereren in een stedelijke omgeving met een behoorlijke schaalgrootte. Dit is niet verwonderlijk, omdat voor het bieden van de benodigde faciliteiten zoals receptie en onderhoud een substantiële exploitatie noodzakelijk is. Tussen gesubsidieerde en commerciële centra komen geen significante prijsverschillen voor. Het ziet er naar uit dat de subsidies worden gebruikt om een onrendabele top weg te werken. Voor de huurders werkt de overheid zo te zien markt conform.

trends & concepts

4.2 Analyse uitkomsten internet enquête

(Voor de kwantitatieve uitkomsten van de internet enquête wordt verwezen naar bijlage 2.)

Respons

De internet enquête werd gelijk met het online gaan van de website Bedrijvig Vasse op 7 oktober 2014 gelanceerd. Door middel van een persbericht (zie bijlage 5), het mailen van: alle Vasser ondernemers, de lokale politiek, de jeugd van de spelweek en alle persoonlijke contacten van de werkgroepleden werden de website en de enquête onder ieders aandacht gebracht. Ook dagblad TC Tubantia besteedde aandacht aan de actie (zie bijlage 5). Dit leverde gedurende de eerste maand 250 kijkers, maar slechts 33 respondenten voor de enquête op. Dit werd als onvoldoende ervaren, dus werd in overleg besloten de enquête periode met een maand te verlengen en om een flyer te ontwikkelen en te drukken en huis aan huis in geheel Vasse (750stuks) te verspreiden met de oproep om alsnog te reageren. Dit leidde in de extra maand tot een uiteindelijk aantal kijkers van 343 en 50 respondenten voor de enquête, waarvan 1 de enquête niet afrondde. Het totaal aantal views voor de website bedroeg over de totale onderzoeksperiode 953.

Reacties

Achtergrond respondenten:

Iets minder dan 90% (44) van de respondenten is woonachtig in Vasse. Bijna 50% geeft aan ondernemer te zijn, terwijl er 4 die voornemens waren een onderneming te starten, waarvan 3 in Vasse zelf wilde starten. Meer dan 90% bevond zich in de leeftijdscategorie 26- 65 jaar, terwijl jongeren van 16-25 jaar en ouderen >65 jaar ieder ruim 4% scoorden.

Vliegwiel voor ondernemerschap:

50% van de respondenten hebben vragen hierover ingevuld. Van die 25 respondenten vond 92% (23) dat deze faciliteiten zou bijdragen aan een sterk ondernemersklimaat in Vasse. Hierbij werden een aantal reacties ingevuld, welke in bijlage ... staan weergegeven. Belangrijkste teneur is de overtuiging dat lokaal ondernemerschap en elkaar lokaal omzet gunnen bijdraagt aan de lokale economie. De mening hoe de vliegwiel functie concreet in Vasse kan worden ingevuld is duidelijk: 90% noemt open innovatie door samenwerking, waarna stages en lesprogramma's ieder ruim 20% scoorden.

Gebruik ondernemerscentrum in Vasse:

Deze vraag werd door 22 van de 50 respondenten beantwoord. Indien een ondernemerscentrum in Vasse beschikbaar zou zijn geeft ruim 80% van deze 22 respondenten aan dat men van kennis-uitwisseling en innovatie gebruik zou maken. Rond de 65% geven aan mee te zullen doen aan brainstormsessies, informatiebijeenkomsten met externe sprekers en netwerken. Gebruik van flexibele werkplekken en ondernemerstrainingen scoorden lager met resp. 32% (7) en 23% (5).

trends & concepts

Eigen bijdrage aan faciliteiten ondernemerscentrum:

Ook deze vraag werd door 22 van de 50 respondenten beantwoord. Ook hier, aan de aanbodzijde, scoren informatiebijeenkomsten (86%) en netwerken (73%) hoog. Coaching van startende dorpsgenoten ziet 27% wel zitten, terwijl bestuur (9%), management/beheer (9%) en startfinanciering verschaffen ((0,0%) nauwelijks of niet scoren.

Meedenken in verdere ontwikkeling:

Op deze vraag heeft slechts 1 van de 50 respondenten gereageerd. Gelukkig positief, dat wel.

Inschatting slagingskans op en schaal 1-10:

Deze vraag bleek populair: 47 van de 50 respondenten beantwoordden deze vraag. De verdeling was als volgt:

slaagkans	cijfer
4	2
5	2
6	5
7	25
8	12
9	1

Kortom: een dikke 7 qua oordeel over de slaagkans. Men ziet het wel zitten: maar wat ziet men dan zitten?

Samenvattende analyse internet enquête

De respons vanuit (en voor een klein deel van buiten) de dorpsgemeenschap was enigszins teleurstellend ten opzichte van de verwachtingen. Dorpseconomie en ondernemerschap zijn namelijk onderwerpen die volgens initiatiefnemers leven in de gemeenschap. De 50 respondenten blijken een duidelijke voorkeur voor de “zachte” aspecten van een ondernemerscentrum: samenwerken, elkaar omzet gunnen, netwerken. De ideeën voor faciliteiten in de vorm van een fysiek centrum, waar ook bedrijven kunnen vestigen, vinden geen nadrukkelijke weerklank. Enkele antwoorden wijzen op een beperkte interesse in flexibele werkplekken in het dorp.

trends & concepts

4.3 Analyse uitkomsten interviews

Een belangrijk onderdeel van het veldonderzoek vormen de interviews met lokale en regionale “stakeholders”. Potentiele gebruikers, politici, beleidsmakers en potentiële concurrenten of samenwerkingspartners. Uitgaande van de basis vragenlijst werd voor iedere geïnterviewde op onderdelen specifiek doorgevraagd afhankelijk van zijn/haar achtergrond en/of positie. (Bijlage 3 bevat de lijst met geïnterviewden. Bijlage 4 geeft een opsomming van alle antwoorden.) Hieronder wordt per type vraag een compilatie van de antwoorden weergegeven. Bij deze beschrijving zijn de achtergronden van de geïnterviewden meegewogen om een onwenselijke bias te vermijden. In de vraagstelling wordt ingezoomd op de specifieke onderdelen van het initiatief, zoals de vooraf zijn besproken met de werkgroep. Hierbij kwamen de volgende mogelijke onderdelen van het initiatief aan de orde:

1. Vliegwielfunctie:

- Lesprogramma's op scholen
- Stages en traineeships voor studenten
- Middenstandsdiploma nieuw leven in blazen
- Open innovatie door business ideeën met elkaar uit te werken en beter te maken

2. Ondernemerscentrum:

- flexibele werkplek
- huisvesting
- ondernemerscoach
- startfinanciering
- ondernemerstrainingen
- informatie bijeenkomsten/ externe sprekers
- ondernemersnetwerk
- kennis- uitwisseling/innovatie
- brainstormsessies
- gezamenlijke inkoop

3. Digitale infrastructuur:

- snel internet
- breedband
- video conferencing

trends & concepts

1. Welke onderdelen van het initiatief worden herkend in reeds bestaande initiatieven?

Er zijn al veel initiatieven in Twente, maar de meeste zijn erg gefragmenteerd en bezitten op zich geen entiteit. Zij maken onderdeel uit van de activiteiten door plaatselijke ondernemers verenigingen en serviceclubs en zijn over het algemeen niet verbonden aan fysieke ondernemers centra: het gaat voornamelijk over faciliteiten genoemd onder de “vliegwiel functie” (zie hierboven). Van een geïntegreerd aanbod zoals Vasse voorstaat is in de omgeving van Tubbergen geen sprake. Wel zijn er in de gemeente Tubbergen plannen van het lokale ondernemers netwerk MANS Twente (Motiveren, Activeren, Netwerken en Samenwerken) om tot een fysiek centrum te komen, waarbij ook aan een geïntegreerd aanbod van “zachte” faciliteiten wordt gedacht. Verder werd gewezen op de huidige bezetting van de Pastorie in Vasse. Hier zijn op dit moment een viertal ondernemers gevestigd en vormen gezamenlijk een klein netwerk, dat rond de koffiemachine ervaringen en ideeën uitwisselt. Er is wel een trekker nodig, die de zaken aan elkaar organiseert. Op dit moment wordt gewerkt aan een gezamenlijke glasvezel aansluiting. Het initiatief werkt geheel vraag gestuurd, waardoor exploitatierisico's worden vermeden.

2. Hoe zijn de ervaringen met bekende initiatieven en welke kunnen dienen als voorbeeld voor Bedrijvig Vasse?

In de grotere steden in Twente zijn een aantal bedrijventra die onderdelen van het aanbod combineren met bedrijfshuisvesting en flexibele werkplekken. Hiervoor blijkt echter een stedelijke kritische massa noodzakelijk en zelfs dan leiden deze centra een noodlijdend bestaan en zijn voor het merendeel niet exploitabel zonder structurele overheids-subsidies. Een uitzondering hierop is de Gelderman Fabriek in Oldenzaal: een initiatief van lokale ondernemers, die van hergebruik van bestaande panden een vak hebben gemaakt. Kenmerkend bij deze opzet is, dat het aanbod pas wordt georganiseerd wanneer zich vanuit de klantenkring een expliciete en exploitabele vraag manifesteert. Een contrast vormt Spinnerij Oosterveld in Enschede. Dit grootschalige aanbodgerichte initiatief in Enschede met een keur aan faciliteiten vergt een substantiële jaarlijkse gemeentelijke bijdrage om de exploitatie mogelijk te maken.

trends & concepts

3. Welke onderdelen van Bedrijvig Vasse zijn van toegevoegde waarde voor de lokale economie?

In volgorde van aantal scores tijdens de interviews werden de volgende onderdelen/faciliteiten genoemd:

- Open innovatie door uitwisseling en samenwerking
- (kleinschalig) ondernemerscentrum met flexibele werkplekken: hierbij werd vaak opgemerkt dat dit door een ondernemer op een exploitabele manier moet kunnen worden gerund (zoals Seats2Meet). Als voorbeeld werd enkele keren de huidige invulling van het Parochiehuis genoemd. Fysieke ontmoetingen tussen ondernemers worden erg belangrijk gevonden.
- snel internet
- kennisuitwisseling en innovatie
- ondernemerscoach
- Stage- en traineeplaatsen voor lokale jongeren

4. Welke onderdelen van het initiatief worden overbodig gevonden?

Ook hier worden in volgorde van aantallen scores de volgende onderwerpen genoemd:

- Middenstandsdiploma (ziet men als gepasseerd station)
- Videoconferencing (huidige consumententechnologie biedt al voldoende)
- Digitale infrastructuur (huidige faciliteiten zijn voldoende als basis)
- Gezamenlijke inkoop (de omvang van Vasse is hiervoor te klein).
- Startfinanciering (er zijn al instrumenten als Qredits)

5. Zijn onderdelen concurrerend met bestaande initiatieven?

Hier was het algemene beeld dat de onderdelen van Bedrijvig Vasse niet concurrerend zijn met lokale of regionale faciliteiten. Wel werd benadrukt dat je vraag gestuurd te werk moet gaan. Verder werd gehamerd op bottom-up en kleinschalig. Men roemde Vasse als kern met veel initiatieven, maar qua omvang en vraag zou men geen al te grote broek moeten aantrekken.

6. Zijn er mogelijkheden voor samenwerking met vergelijkbare initiatieven?

Vooral buiten Vasse werd gewezen op mogelijke kansen voor de regio wanneer Vasse zou willen samenwerken. Samenwerking kan meer faciliteiten voor Vasse bereikbaar maken. Hierbij werd gesproken over het organiseren van een netwerk van lokale initiatieven met een centraal fysiek centrum, waar regionale expertise voor iedere kern beschikbaar wordt gemaakt. Zo'n centrum moet dan worden geleid door een regionale "verbinder" (geen ambtenaar) die bij voorbeeld 1 dag in de week activiteiten initieert en organiseert. Nader doorvragen leverde op dat hiervoor fysieke en beleidssteun vanuit gemeente en provincie beschikbaar zou zijn. Men ziet een dergelijke aanpak als een passende schaalgrootte als draagvlak voor de voorzieningen. Door de geïnterviewden buiten Vasse werd gewezen op de volgende mogelijke samenwerkingspartners:

trends & concepts

- ✓ MANS Tubbergen
- ✓ Tilligte (plan tot ombouwen oude sporthal tot bedrijfsverzamelgebouw)
- ✓ Ondernemersnetwerk PNG Twente
- ✓ Ondernemersfonds Dinkelland (voor ondernemers in Horeca en toerisme)
- ✓ Initiatief OONS Tubbergen

4.4 Markt en concurrentie

Het beeld dat uit zowel de internet enquête als ook de interviews naar voren komt is het ontbreken van voldoende lokaal draagvlak om op voorhand tot de ontwikkeling van een fysiek ondernemerscentrum over te gaan. Dit sluit een toekomstig ondernemerscentrum in Vasse niet uit, maar het lijkt blijkens de uitkomsten van het veldonderzoek verstandig deze faciliteit vraag gestuurd en flexibel op te bouwen. Geen investeringen dus zonder concrete vraag naar ruimte en daaraan verbonden diensten. Voor wat betreft de “zachte faciliteiten” zoals netwerken, open innovatie en samenwerking zijn de uitkomsten uitgesproken positief. Deze faciliteiten behoeven nauwelijks investeringen in geld en kunnen in aanvulling op wat zich op ondernemersniveau nu reeds in Vasse voordoet zonder veel inspanningen worden georganiseerd. Tijdens de bijeenkomsten kan dan frequent worden gepolst waar zich een mogelijke behoefte aan flexibele werkplekken of kantoorruimte voordoet. Over digitale infrastructuur, video conferencing en snel internet zijn de uitkomsten duidelijk: men laat dit door de snelle ontwikkelingen aan de markt over.

Aan de andere kant blijkt uit de interviews en dat er van een aanwijsbare concurrentie met initiatieven in omliggende kernen nauwelijks sprake is. Vasse blijkt in de regio Noord Oost Twente op dit gebied de meest actieve kern. Er zijn wel ambities zoals in de kern Tubbergen, maar deze zijn minder uitgewerkt en ook in een fase van ontwikkeling die niet vooruitloopt op die in Vasse. Objectief gezien is hier echter geen sprake van bedreiging. In tegendeel. Tubbergen zou een basis kunnen vormen voor die faciliteiten waarvoor in Vasse zelf blijkens de onderzoeksresultaten onvoldoende draagvlak bestaat.

trends & concepts

5. Haalbaarheidstoets

5.1 Bedreigingen en kansen voor Vasse en Tubbergen

Zoals in de inleiding toegelicht vormt de doelstelling “een toekomstbestendig Vasse” de basis voor alle activiteiten in het kader van Duurzaam Vasse: People, Planet en Profit. Op alle drie de actielijnen zijn voortschrijdende globalisatie en urbanisatie oorzaak van diverse bedreigingen die op kleine kernen in de periferie van ons land afkomen. Demografische krimp/ontgroening/vergroening, maar ook kaalslag en milieubelasting in het kleinschalige Twentse landschap door schaalvergroting in de landbouw en daarenboven een leeglopende lokale economie (de Blauwe Euro). Je hoeft geen anti-globalist te zijn om te zien dat hierdoor de balans tussen de voordelen van wereldhandel en de nadelen door “uitlogging” van het platteland verstoord dreigt te raken. Deze negatieve trend heeft er in Vasse toe geleid dat men het tij zo veel mogelijk probeert te keren door het stimuleren van lokaal ondernemerschap. Door bestaand ondernemerschap behouden en te versterken door samenwerking en innovatie alsook door nieuw lokaal ondernemerschap te stimuleren. Dit laatste door het helpen van startende ondernemers door middel van kennisoverdracht, informatie en coaching door ervaren lokale ondernemers. Daar ligt een kans om de jeugd en de werkgelegenheid voor een toekomstbestendig Vasse zo veel mogelijk te behouden.

5.2 Ambities VOC Vasse gewogen

Op ambitie van VOC Vasse staat als volgt op de website van Duurzaam Vasse weergegeven:

“In de ondernemers-community zijn startende én gevestigde ondernemers van harte welkom. Ons doel is het bevorderen van ondernemerschap in Vasse, Mander en Hezingen. Want een bloeiende economie draagt bij aan een sterk en leefbaar dorp. We willen graag onze goed opgeleide jongeren voor eigen dorp houden. Met de ondernemers-community willen we hen stimuleren tot ondernemerschap. Dit houdt in dat we een omgeving gaan creëren waar jongeren graag willen werken en uitgedaagd worden tot nieuw ondernemerschap. Ook willen we bestaande ondernemers helpen door kennis over verschillende zaken aan te bieden. Door regelmatig bijeenkomsten te organiseren met inspirerende sprekers, proberen we ondernemers uit te dagen tot samenwerking en de ontwikkeling van nieuwe producten en diensten. De community functioneert zelfstandig en staat los van de bestaande ondernemersvereniging. Om de community te faciliteren zal er in Vasse een gebouw geschikt gemaakt worden, een ondernemershoes, om als werkplek te dienen voor bijv. zzp-ers, flexwerkers, studenten etc. Het moet een inspirerende plek zijn waar ondernemers, jongeren en inwoners flexibel kunnen werken en samen kunnen sparren.”

trends & concepts

Zoals al in hoofdstuk 4 beschreven duiden de resultaten uit het veldonderzoek op een lokaal draagvlak dat op onderdelen aanmerkelijk smaller blijkt dan de brede ambities van de initiatiefnemers. De respons op de internet enquête bleef beneden verwachting en heeft, ondanks een extra wervingsronde met huis-aan-huis flyers, slechts 50 (vaak gedeeltelijk ingevulde) reacties opgeleverd. De indruk bestaat dat deze reacties vooral uit de kring van het lokale ondernemersnetwerk en de dorpsraad kwamen. Binnen deze beperkte respons zijn op hun beurt positieve reacties op een fysiek ondernemerscentrum in Vasse ondergeschikt. Op de “zachte” onderdelen samenwerking, open innovatie en netwerken zijn de ontvangen reacties echter zeer positief. Zowel binnen Vasse (vanuit de internet enquête) als daarbuiten (d.m.v. literatuur onderzoek en interviews) vinden deze ambities weerklank. Wat kun je hier nu mee in Vasse zelf? En waar liggen dan de kansen?

5.3 Investeringskosten versus baten

Uit deskresearch en interviews blijkt dat voor investeringen in een fysiek ondernemerscentrum in Vasse geen externe financieringsbronnen/subsidies zijn te verwachten. Vanuit de Provincie Overijssel is aangegeven dat voor investeringssubsidies gekeken wordt naar projecten op de schaal van Noord Oost Twente en niet voor kleine kernen apart. Voor de gemeente Tubbergen zou eventuele investeringssteun alleen aan de orde zijn, wanneer dit een project voor de gehele gemeente betreft.

Dit betekent dat voor een exclusief Vasser ondernemerscentrum de exploitatie geheel vanuit lokale gebruikersbijdragen moet worden gedekt. Vanuit de internet enquête blijkt echter dat belangstelling voor flexibele werkplekken en bedrijfshuisvesting slechts een zeer beperkt deel uitmaakt van het palet aan faciliteiten dat werd genoemd. Neemt niet weg dat het een goede zaak voor een toekomstbestendig Vasse zou zijn wanneer de behoefte zich in de toekomst voordoet deze lokaal kan worden ingevuld. De positieve ervaring bij de invulling van de Pastorie schept moed voor een toekomstige behoefte aan kleinschalige flexibele bedrijfshuisvesting in Vasse. Om geen grote financiële risico's te lopen zal hiervoor uitsluitend (net zoals in de Pastorie) vraag gestuurd moeten worden gewerkt. Hoe kun je nu met zo laag mogelijke investeringsrisico's op flexibele basis beschikbare kantoorruimte in Vasse ter beschikking te stellen aan geïnteresseerde startende ondernemers en ZZP-ers? Je zou kunnen denken aan het aanbieden van flexibele werkplekken in “het Eschhoes”. Voor zover dit binnen de statuten en zonder substantiële investeringen is in te passen en te organiseren. Of anders kan worden gedacht aan het aanbieden van flexibele werkplekken bij bestaande ondernemingen in Vasse zelf. Geïnteresseerde lokale ondernemers zouden hiervoor nauwelijks te hoeven investeren en een dergelijke aanpak vormt een ultieme mogelijkheid om jonge ondernemers lokaal te huisvesten en te coachen. Een dergelijke aanpak verdient wellicht overweging door de ondernemers community.

trends & concepts

6. Resultaten en aanbevelingen

In de voorgaande hoofdstukken werd vastgesteld dat de onderzoeksresultaten een positieve respons laten zien op de “zachte ondernemersfaciliteiten” zoals netwerken, informatiebijeenkomsten en open innovatie door samenwerking weergeven. Daarentegen toont dit onderzoek onvoldoende belangstelling voor een eigen fysiek ondernemerscentrum met bedrijfsruimten en flexibele werkplekken. Hoe kan nu de ondernemers community VOC binnen deze randvoorwaarden optimaal bijdragen aan een toekomstbestendig Vasse?

Binnen deze vraag kunnen twee lijnen worden onderscheiden, namelijk

1. de lokale lijn (wat kan men op eigen kracht zonder onaanvaardbare risico's realiseren)
2. de gemeentelijke lijn (wat kan in het kader van gemeentelijke samenwerking worden gerealiseerd)

6.1 De lokale lijn

- Er wordt geadviseerd om de ondernemers faciliteiten netwerken, bijeenkomsten met inspirerende sprekers en open innovatie op een structurele wijze te organiseren in een vaste en bekende locatie in Vasse, zoals bij voorbeeld het Eschhoes. Bijeenkomsten worden georganiseerd in een vaste frequentie en worden breed kenbaar gemaakt onder de bewoners door middel van een website met RSS feed faciliteiten. Draag zorg voor een beperkte personele invulling (bijv. een ex ondernemer) die het proces aan de gang houdt.
- Ga vraag gestuurd om met het voorzien in flexibele werkplekken en vermijdt grote investeringen totdat een structurele vraag aan flexibele werkplekken is gebleken.
- Voor de invulling van flexibele werkplekken tot dat moment adviseren wij het scheppen van deze plekken bij ondernemers die flexibele werkruimte beschikbaar kunnen maken.

Conclusies Werkgroep VOC n.a.v. presentatie aanbevelingen op 5 maart 2015:

- ✓ Lokale bevolking + ondernemers + studenten informeren over de bevindingen en de actiepunten
- ✓ Organiseer frequente bijeenkomsten over ondernemerschap en innovatie voor een breed publiek in Vasse, zodat ook inwoners uit niet-ondernemersfamilies kennis maken met de optie voor ondernemerschap naast die van werken in loondienst
- ✓ Begin met een paar bijeenkomsten volgens de opzet van Gave Dingen Doen, waar lokale ideeën kunnen worden gepresenteerd

trends & concepts

6.2 De gemeentelijke lijn

- Onderzoek in samenwerking met de gemeente Tubbergen de mogelijkheden voor invulling van ondernemersfaciliteiten en –ambities die in Vasse alleen onvoldoende draagvlak bezitten. Hierbij kunnen worden genoemd:
 - Een fysiek ondernemerscentrum voor de gehele gemeente Tubbergen
 - Activeren van expertises ten behoeve van startende en kleine ondernemers, zoals financiële expertise (Qredits, RABO Noord Twente, crowdfunding), marketing, ondernemersvaardigheden, innovatie en technologie.
 - Het organiseren van gezamenlijke initiatieven om het ondernemerschap in de gemeente te bevorderen, zoals lesprogramma's op scholen, ondernemersprijzen, lokale "Dragon's Den" voor lokale ondernemers en investeerders.
 - Het instellen van een gemeentelijke pool van ondernemerscoaches
 - Structurele samenwerking met kennis- en onderwijsinstellingen op het gebied van innovatie, startende ondernemers en stageplaatsen in het lokale bedrijfsleven
- Onderzoek op basis van de uitkomsten van voornoemd gemeentelijk onderzoek hoe een gemeentelijk ondernemerscentrum kan worden geëxploiteerd qua fysieke invulling, organisatie en financieel.

trends & concepts